

بررسی لایحه پیشگیری از آسیب دیدگی زنان و ارتقای امنیت آنان در گفت و گو با اشرف گرامی زادگان طولانی شدن تصویب لایحه امنیت زنان، خردمندان نیست

خسرونت از آن حذف شد، مفهوم آن نیز تقلیل یافت. آن زمان ما اعتراض کردیم اما در این فاصله شنیدیم که هم جلساتی موازی تشکیل شده و هم مجلس دخالت کرده و لایحه تبدیل شد به آنچه که امروز می بینید. ۵ دولت لایحه را دست به دست کرده، این لایحه هم نیاز روز جامعه بود و هم حق حیات در آن در نظر گرفته شده بود و هم نیاز به فرهنگسازی بیشتر را نشان می داد. نیاز امروز جامعه جوانان متفاوت شده است. من به عنوان مدیر حقوقی و مشاور پارلمانی دو دولت و پیگیری های زیاد هنوز در مورد این لایحه به نتیجه مثبتی که به دنبالش بودم، نرسیدم.

حالا اما تنها نگرانی گرامی زادگان به این لایحه ختم نمی شود و نگران برخی لوایح موارد در این گزارش نمی گنجید. این حقوقدان معتقد است که حقوق مردم چیزی نیست که بتوان در مورد آن نقل و مبادله کرد و لایحه امروز باز هم نیاز به بازنگری دارد. با این همه خیلی ها می گویند مهم تصویب آن است. اما باید به یاد داشته باشیم که کشور ما از هر نظر غنی و ثروتمند است و مردمانی نجیب دارد. لایحه ای که امروز صحبت از آن در میان است، شایسته زنان نیست، زنان ما انتظارات بیشتری دارند. باز هم خوب است که تصویب شود اما به شرط اینکه بعداً هم بتوان آن را اصلاح کرد و این کار اراده کافی می خواهد؛ اراده ای که تا به امروز دیده نشده، کما اینکه الزامی است موازی کاری ها هم حذف شود. خیلی از مردان حتی با این لایحه موافق هستند، مردانی که برای احقاق حق زنان کشور خویش تلاش می کنند.

در طول این سال ها در کشور اخبار خسرونت بار زیادی شنیده ایم. بیش از ۱۲ سال است که لایحه بر زمین مانده، مگر می شود وقتی این همه خسرونت می بینیم، کاری نکنیم؟ به اعتقاد کلیه خردمندان نیست.

حدود سال ۱۳۹۰ در چرخه افتاده، هم وقت ارزشمند متخصصان زیادی را گرفته و هم اعتبارات زیادی صرف آن شده است اما همچنان خبری از قانون شدن وجود ندارد و نتوانسته گریزی از مشکلات زنان باز کند.

این حقوقدان با بیان اینکه لایحه در سال ۱۳۹۵ شامل ۹۲ ماده بود، در ادامه توضیحات خود می افزاید: لایحه در اولین تغییر در معاونت حقوقی قوه قضائیه در ۵۳ ماده با عنوان لایحه حفظ کرامت و حمایت از زنان در برابر خشونت ارائه شد و همانی بود که باب میل ما و کارشناسان معاونت زنان هم بود و می شد گفت بهترین تدوین را در برداشت، چرا که علاوه بر متخصصان این حوزه از گروه های مختلف مانند علمای متعدد و دانشگاه مفید قم هم در تدوین استفاده شده بود. پس از اینکه از سوی معاونت قوه قضائیه به ریاست قوه ارسال شد، یک سال در دفتر آقای صادق تودین استفاده شد. ما در معاونت حقوقی قوه، ۵۸ جلسه کارشناسی مرتبط تشکیل داده بودیم. در نهایت هم که رئیس قوه تغییر کرد و شهید رئیسی روی کار آمدند، در

تدوین اولیه و مشتمل بر ۹۲ ماده بود. با استفاده از گروه و متخصصان جدید متن اولیه اصلاح شد. بعد از آن از دولت به قوه قضائیه رفت و به دولت بازگشت و در حال حاضر هم در مجلس شورای اسلامی است. او در ادامه اضافه می کند: لایحه ای که من و همکارانم پیگیر آن شدیم، با عنوان حفظ کرامت و حمایت از زنان در برابر خشونت بود اما بعد از اینکه در دولت مطرح شد و پس از ورود به قوه قضائیه، ماجرای رومینا اشرفی پیش آمد، بعد از قتل فقیح آن دختر بچه، لایحه دوباره در دستور کار قرار گرفت و بنا شد که خارج از نوبت بررسی شود.

گزارش

مهسا قوی قلب

خبرنگار

روز زن بهانه ای شد تا در خصوص حق و حقوق و مباحثی که قانون باید در زمینه تسهیل زندگی نیمی از جامعه، یعنی زنان توجه ویژه تری داشته باشد، بپردازیم. لایحه منع خشونت علیه زنان که در طول سال ها با نام های متعددی از جمله لایحه حفظ کرامت و حمایت از زنان در برابر خشونت، به آن اشاره شده است، این روزها با عنوان لایحه پیشگیری از آسیب دیدگی زنان و ارتقای امنیت آنان در برابر سوء رفتار، با حذف واژه خشونت روبه رو شده است تا شاید با تلطیف نامش بتواند راهی به جلو برد.

به گفته اشرف گرامی زادگان، حقوقدان، موضوع لایحه موسوم به منع خشونت علیه زنان اولین بار در زمان خانم مجتهدزاده نوشته و تدوین اولیه شد. آن زمان سته ای که به دست ایشان رسید، تدوین اولیه و مشتمل بر ۹۲ ماده بود. با استفاده از گروه و متخصصان جدید متن اولیه اصلاح شد. بعد از آن از دولت به قوه قضائیه رفت و به دولت بازگشت و در حال حاضر هم در مجلس شورای اسلامی است. او در ادامه اضافه می کند: لایحه ای که من و همکارانم پیگیر آن شدیم، با عنوان حفظ کرامت و حمایت از زنان در برابر خشونت بود اما بعد از اینکه در دولت مطرح شد و پس از ورود به قوه قضائیه، ماجرای رومینا اشرفی پیش آمد، بعد از قتل فقیح آن دختر بچه، لایحه دوباره در دستور کار قرار گرفت و بنا شد که خارج از نوبت بررسی شود.

رشد ۱/۹ درصدی زنان در دانشگاه را نشان می دهد.

این ماجرا به واسط دهه هشتاد بازمی گردد: زمانی که تغییر جمعیت دانشجویی به نفع زنان، بحث هایی را پیرامون توازن قدرت ایجاد کرد. با این تصور که ورود زنان بیشتر به دانشگاه ها به معنی ورود شمار بیشتری از آنان به بازار کار است که نتیجه آن توازن قدرت میان زن و مرد در خانواده و جامعه خواهد شد.

در دوران اصلاحات از سال ۱۳۷۶، زنان در محوطه دانشگاه ها به شکوفایی بیشتری رسیدند و اولین بار سال ۱۳۷۷ بود که شمار قبولی های دختر در کنکور از پسران پیشی گرفت؛ رکوردی تازه که به حساب استثنای گذشته شد، اما هیچ استثنایی در کار نبود و این روند همچنان از آن زمان تاکنون ادامه دارد.

پیشرفت تحصیلی بالای زنان در دانشگاه ها منجر به بالا گرفتن بحث هایی درباره تعیین سهمیه های جنسیتی شد و مجلس وقت سهمیه بندی جنسیتی در دانشگاه های دولتی را مطرح کرد. برای حمایت از این موضع، آنها به این واقعیت اشاره کردند که اکثر زنان تحصیل کرده دانشگاهی به نیروی کار نمی پیوندند. بنابراین، برخی آن را هدررفت هزینه های بسیار برای آموزش زنان جوانی دانستند که از مدرک خود در خدمت به جامعه بهره نمی برند. برخی دیگر هم نگران بودند که این عدم تعادل جنسیتی ساختار اجتماعی خانواده را بر هم بزند و تعداد زیادی از زنان تحصیل کرده برای ازدواج با مشکل مواجه شوند. سرانجام سال ۱۳۸۶ این موضوع رسمی و علنی اعلام شد.

عبدالرسول پورعباس، رئیس وقت سازمان سنجش از اعمال قانونی سخن به میان آورد که تضمینی بر حداقل ورودی هر جنسیت در برخی رشته های روزانه، شامل برخی پزشکی ها، مهندسی ها و علوم انسانی بود. موضوعی که به گفته او در بخشی از ظرفیت ها به نفع دختران و در بخشی به نفع پسر ها تمام می شد.

صدای مخالفان با اجرای چنین طرحی بالا گرفت و فعالان حقوق زنان این قانون را نوعی تبعیض جنسیتی خواندند. هر چند که مخالفت ها چندان تأثیری در این روند ایجاد نکرد و شرایط در برخی سال ها بدتر شد. مثلاً در سال ۱۳۹۲ کل رشته ها تفکیک جنسیتی شدند؛ مثلاً دانشگاه علامه طباطبائی، علوم تربیتی، علوم سیاسی، کتابداری و اطلاع رسانی را به زنان اختصاص دادند. دانشگاه های دیگری هم مدیریت صنعتی، مدیریت هتلداری را به مردان اختصاص داد.

بنابراین زنان نه تنها از ۷۷ رشته تحصیلی در سطح دانشگاه محروم شدند، بلکه مردان هم از تحصیل در برخی رشته های تحصیلی که زنانه تلقی می شد، باز ماندند. سیاست جنسیت سازی سیستم آموزش عالی برای محدود کردن گزینه های آموزشی زنان در نظر گرفته شده بود. وزیر علوم که در دولت احمدی نژاد مسئولیت آموزش عالی را برعهده داشت، به طور فعال این سیاست تفکیک جنسیتی و همچنین تعیین سهمیه را ترویج می داد.

اما پس از مدتی مشخص شد که بسیاری از این سیاست ها قابلیت اجرا نداشتند، چرا که دانشگاه های ایران فاقد هیأت علمی و منابع لازم برای اعمال تفکیک جنسیتی در همه رشته ها بودند. دانشگاه هایی که مدتی از این سیاست پیروی می کردند نیز به ناچار با مشکلات مالی قابل توجهی مواجه شدند. در نتیجه اعمال تفکیک جنسیتی و سهمیه بندی جنسیتی بی نتیجه ماند و این سیاست ها کاملاً کنار گذاشته شد.

از دیگر نکات قابل توجه در دوران اصلاحات این بود که مشارکت فرهنگی و هنری زنان رشد شگفت انگیزی داشت. نرخ رشد شمار زنان ناشر در سال های ۷۶ تا ۷۹ به بیش از ۵۶ درصد و نرخ رشد شمار نویسندگان زن به بیش از ۳۰ درصد رسید. در زمان دولت اصلاحات حتی امکان انجام فعالیت های ورزشی بیشتر در مقایسه با گذشته برای زنان فراهم شد. بنابراین نرخ رشد تعداد مکان های ورزشی دولتی در سال های ۷۶ تا ۸۲ بیش از ۲۴۴ درصد و نرخ رشد کلاس های آموزشی ویژه زنان به بیش از ۵۳ درصد رسید.

کیمیا زینالی

زن ها تخت گاز می روند

گزارش

راضیه خوینی

خبرنگار

زنان ایرانی از گذشته تاکنون توانمندی و ارزش های خود را همواره در عرصه های گوناگون به اثبات رسانده اند. تا جایی که زن ایرانی معاصر با کام دانشستن در عرصه های گوناگون تحصیلی خود از حاشیه بیرون کشید و پله های ترقی را نسبت به دوران گذشته با سرعت طی کرد.

با نگاهی به آمارها می توان پیشرفت محسوس حضور زنان در جامعه و موفقیت های ایشان را مشاهده کرد. این اتفاق پس از انقلاب اسلامی صعودی شد و بانوانی در منصب های دولتی حضور داشته یا به عنوان نمایندگان مجلس و مسئول در دیگر نهادهای اجرایی برگزیده شدند.

امروزه شاهد نقش پررنگ بانوان در تمامی عرصه ها هستیم. بانوی ایرانی تشویق می شود در تمامی زمینه ها مشارکت فعالی داشته باشد؛ از شواهد بارز این امر، درخشیدن آنان حتی در مشاغل است که زمانی صرفاً مردانه تلقی می شد. از سال ۱۳۵۷، جمهوری اسلامی عزم خود را در جهت سوادآموزی و ارتقای تحصیل بانوان جزم کرد و اقدامات همه جانبه ای در نبل به این هدف در پیش گرفت؛ اقدامات قاطعانه ای که نتایج آن پس از گذشت حدود ۴۶ سال ملموس است و آمار گویای این حقایق است، چرا که نرخ جمعیت زنان باسواد ایرانی از ۳۷ درصد در سال ۱۳۵۵ به ۹۱ درصد تا سال ۱۳۹۵ ارتقا یافت؛ بنابراین کشورمان رتبه چهارم برترین کشورهای دنیا در افزایش سواد زنان جوان را به خود اختصاص داد. همچنین بر اساس آخرین آمارها در سال ۱۴۰۰ باوجود رشد جمعیت، آمار بی سوادگی در میان زنان ایرانی به ۶ درصد رسید و در سال ۲۰۲۲ در رتبه هفتم جهان از نظر شمار زنان دارای تحصیلات عالی دکتری نسبت به دیگر کشورها قرار گرفتیم.

وضعیت زنان ایرانی در مقایسه با ساده با دوره های گذشته و حتی قیاس با زنان منطقه گویای واقعیت های مهمی از جمله رشد چشمگیر آنان در فضای سیاسی، اقتصادی، فناوری و... است. بویژه با آغاز دولت چهاردهم به ریاست جمهوری مسعود پزشکیان که نگاه ویژه ای نسبت به ظرفیت بانوان کشور دارد. از شواهد این امر انتصاب زهرا بهروزآذر به عنوان معاون امور زنان و خانواده رئیس جمهوری، شینا انصاری در پست ریاست سازمان حفاظت محیط زیست، فرزانه صادقی مالوارجرد به عنوان وزیر راه و شهرسازی، فاطمه مهاجرانی در جایگاه سخنگوی دولت و سودابه ضرعان نژاد به عنوان اولین فرماندار شهرستان شهرستان دهگلان کردستان است.

با نگاهی گذرا به تاریخ نیز درمی یابیم که باوجود جنگ تحمیلی ۸ ساله ایران و عراق، یک سال پس از پیروزی انقلاب اسلامی، سپس درگیری کشور با تحریم های یکجانبه و پاپی آمریکا و اروپا که شرایط اقتصادی سختی را پیش روی مردم قرار داد، جامعه زنان از رشد و پیشرفت بازماند. هرچند که نباید آنان را جدا از کل جامعه در نظر گرفت و باید در مجموعه کلی مورد ارزیابی قرار داد؛ اما باید اذعان کرد که در چنین فضایی و تحت فشارهای شدید کشورهای غربی زنان به رشد خود ادامه دادند و امروزه به ویژگی هایی دست یافتند که پیش از انقلاب اسلامی در جامعه احساس نمی شد. اما چگونه؟

برای پاسخ به این پرسش بهتر است که کشورمان را با برخی همسایگان در منطقه مقایسه کنیم؛ برای مثال تحصیلات ابتدایی دختران در افغانستان حتی در سال ۲۰۲۳ معضل اجتماعی در این سرزمین تلقی می شود. از سوی دیگر آمارها درباره شرایط زنان در

کشورهای عربی حوزه خلیج فارس گویای آن است که باوجود رفاه مالی فراوان شهروندان و علی رغم اینکه با مشکلاتی همچون فشارها و تحریم ها دست و پنجه نرم نمی کنند، اما در این کشورها خبری از رشد اجتماعی زنان نیست. این رویکرد را می توان ناشی از تفاوت های فرهنگی و سیاسی دانست.

وضعیت فعلی بانوان ایرانی شاید با کشورهایمانند استرالیا و نیوزیلند که دارای بحران سیاسی، اقتصادی و اجتماعی خاصی نیستند قابل قیاس نباشد؛ اما می توان به خود بالید که جامعه زنان ایرانی تحت فشارهای سیاسی، اقتصادی و جنگ های نظامی همچنان به توانایی قابل توجهی دست یافته اند.

رتبه هفتم بانوان ایرانی

داده های منتشر شده از سوی سازمان جهانی نیروی کار (ILO) نشان می دهد که سال ۲۰۲۲ ایران، جایگاه هفتم را از لحاظ جمعیت بانوان دارای مدرک تحصیلی دکتری که دارای شرط سنی کار هستند به خود اختصاص داده است. داده های منتشر شده از سوی سازمان جهانی نیروی کار نشان می دهد که آمریکا در همان سال دارای ۲ میلیون و ۱۶۷ هزار و ۸۰۰ بانوی در سن کار با مدرک دکتری است که ۹ درصد این آمار تابعه خارجی بوده اند. آلمان در همان بازه زمانی با ۴۱۱ هزار و ۱۰۰ نفر بانو با مدرک دکتری که ۱۱/۸ درصد آنها تابعه خارجی

برخی از اقدامات انجام شده در معاونت امور زنان و خانواده

زنان در عرصه علم و آموزش

- ۶۰ درصد..... زنان از دانشجویان دانشگاه های دولتی کشور
- ۴۰ درصد..... زنان از اعضای هیات علمی دانشگاه های کشور
- ۶۰ درصد..... زنان از جامعه معلمان کشور
- ۲۴ درصد..... زنان جامعه از مخترعان کشور
- ۷۸۴ رشته فنی و مهندسی..... دسترسی زنان به آموزش افزایش یافته است
- ۹۷ درصد..... رشته کنی بیوسادی افراد ۱۰ تا ۴۹ سال کشور
- ۱/۶ درصد..... کاهش فاصله درصد باسوادی بین زنان و مردان
- ۱۱ درصد..... رشد درصد نام نویسی دانش آموزان دختر در مقطع دبستان
- ۸۴ درصد..... رشد درصد نام نویسی دانش آموزان دختر در مقطع دبیرستان
- ۴۸ درصد..... رشد نسبت دانش آموزان دختر به پسر

زنان در عرصه سلامت، بهداشت و درمان

- فعالیت ۶۰ ما و ما و ۲/۸ متخصص زنان و زایمان به ازای هر ۱۰۰ هزار زن در کشور
- انجام ۹۵ درصد زایمان ها در کشور توسط متخصصین زنان و زایمان
- افزایش شاخص امید زندگی زنان به عدد ۷۸ سال
- کسب رتبه دهم در جهان از نظر کمترین میزان مرگ از سرطان دهانه رحم
- کاهش نرخ مرگ و میر مادران به ۲۳ نفر در هر ۱۰۰ هزار زایمان با تولد زنده
- روستائیان و عشایر

- ۱۴ درصد..... پزشکان متخصص زن
- ۳۰ درصد..... پزشکان فوق تخصص زن
- ۵۰ درصد..... از کادر درمان کشور زن هستند
- ۹۸ درصد..... متخصصین زنان و زایمان

مشارکت سیاسی، قدرت و تصمیم سازی

- الزام تصدی پست معادل معاون وزیر یا مدیرکل برای مشاوران زن دستگاه ها
- نرخ ۴۹ درصدی رای دهندگان زن در انتخابات ریاست جمهوری
- نرخ ۴۹ درصدی میزان مشارکت زنان در ششمین دور از انتخابات شوراهای اسلامی شهر و روستا
- افزایش تعداد داوطلبان زن برای ششمین دوره انتخابات شوراهای نسبت به دوره قبیل ۲ درصد و نسبت به دوره قبل تر بیش از ۳ درصد
- مشارکت فعال زنان در احزاب و گروه های سیاسی (بیش از ۵ هزار نفر)
- فعالیت بیش از ۱۱۱ نفر قاضی زن
- انتصاب ۶۰ مدیر زن در دولت چهاردهم
- انتصاب زنان در شوراهای عالی تصمیم گیری
- الزام مشارکت زنان در شورای اداری دستگاه های اجرائی
- مشارکت وسیع زنان در شوراهای شهر و روستا

زنان در عرصه فناوری اطلاعات

۳۱/۵ افزایش نرخ مشارکت زنان فعال در عرصه فناوری اطلاعات

افزایش سهم دسترسی زنان به فناوری اطلاعات و ارتباطات:

دسترسی به تلفن همراه ۴۸ درصد از کل استفاده کنندگان از تلفن همراه

دسترسی به رایانه ۴۸ درصد از کل استفاده کنندگان از رایانه

دسترسی به اینترنت ۴۸ درصد از کل استفاده کنندگان از اینترنت